

Izhaja
10. in 25. dne
vsakoga meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte reklamacije
so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pr.dene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne du-
pise se ne oziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sceni poslani knjige
se ne vračajo.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Direktorij „Zaveze“ vposlal je odboru družbe sv. Mohora sledeči dopis:

Slavnemu odboru družbe sv. Mohora v Celovcu!

Slovensko učiteljstvo je bilo — žal! — že dvakrat primorano, svariti odbor družbe sv. Mohora, naj v svojih knjigah ne priobčuje učiteljski stan žalečih in sramotečih spisov. A, dasi je slavni odbor obljubil, da se kaj takega več ne prigodi, je vendar svojo obljubo prelomil.

Letos je slavni odbor račil zopet kreniti na staro pot, vsprejemši v svoj koledar za l. 1897. povest nekega Petra Bohinjca „Nevednost in sleparstvo“. Mej drugimi sramotljivimi besedami je čitati tam tudi stavek:

„In tisti ščetinasti šomašter zmirom tiči doli v malinu in je in pije zastonj.“

Naš namen ni, tukaj ocenjevati to neestetično povest. Tudi ne bomo tukaj preiskovali nagibov, ki so napotili pisatelja, da je napisal te neumestne žalitve. — Pač pa se v tej zadevi obračamo do slavnega odbora, ker je jedini on odgovoren za vse spise, ki jih priobča v svojih knjigah.

Mnogo si upa slovensko učiteljstvo potrpeli, a v tem slučaju ne more molčati, ker pride ta povest v roke priprostemu narodu in zlasti pa šolski mladini, katero pohujšuje ter izpodkopava pri njej avtoriteto učiteljstva. Pa tudi nerazsodno ljudstvo bi utegnilo dvomiti nad pravičnostjo in nepristranostjo slovenskega učiteljstva, saj je omenjena povest pisana v knjigi družbe svetega Mohora, torej v knjigi, ki gotovo ne laže!

Družba sv. Mohora lepo napreduje.

Ali je pa slavni odbor kedaj pomislil, kedo je glavni činitelj, ki je dosegel, da se je število družabnikov tako pomnožilo? To je dosegla slovenska ljudska šola — to so dosegli slovenski učitelji! — S poukom, z izobrazbo vzbujalo je slovensko učiteljstvo v narodu zanimanje za čitanje, razširilo mu duševno obzorje, da mu je mogoče vsestransko napredovati itd.

A ne samo to. Slovensko učiteljstvo stoji vedno in povsod v prvih vrstah, kjer je treba delovati za narodno korist. Pri čitalnicah, pri bralnih in pevskih društvih, pri kmetijskih družbah, pri družbi sv. Cirila in Metoda, pri „Knjižnici za mladino“ itd. in slednjič tudi pri isti družbi sv. Mohora stori „ne samo, kar mu velewa stan“, ampak „kar more“.

In v priznanje njegovega delovanja mu posveti koledar „družbe sv. Mohora“ častni pridevek „ščetinastega šomaštra!“

Iz lastnega nagiba ter pozvan po svojih strokovnih listih in okrajnih učiteljskih društvih protestuje podpisani direktorij odločno proti taki pisavi „družbe sv. Mohora“ v svojih knjigah ter pozivlja slavni odbor „družbe sv. Mohora“, da dá slovenskemu učiteljstvu primerno zadoščenje za storjeno žalitev ter zagotovi — pa bolj možato kot poprej — da se kaj takega v bodoče gotovo več ne zgodi. O tem naj slavnoisti obvesti podpisano „Zavezo“ do konca meseca svečana t. l.

V slučaju pa, da se naša opravičena zahteva odkloni ali ignoruje, vedela bo podpisana „Zaveza“, kaj jej je storiti. „Tedad bode bolelo nas, bode bolelo Vas, bode bolelo narod, a stojiško bomo odgovorili: Kaj nam mar, Vi glejte.“ („Popotnik“, 1896, št. 20, str. 370.)

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Št. Juriju pri Kranju,
dne 20. prosinca 1897.

Luka Jelenc s. r.
t. č. predsednik.

Dragotin Česnik s. r.
t. č. tajnik.

To je bila gotovo opravičena in najmanjša zahteva, katero je moglo staviti slovensko učiteljstvo.

In odgovor? — Slavnemu odboru „družbe sv. Mohora“ se ni zdelo vredno počastiti „Zavezo“ s kakim odgovorom. Zadoščenje za žalitev naj je učiteljstvu — preziranje!

Tudi dobro!

Slavna učiteljska društva, p. n. gospodje kolegi in koleginja in vse razsodno občinstvo naj sodijo ter naj vzamejo postopanje odbora „družbe sv. Mohora“ v vednost.

„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ bode potrebno ukrenila, da pride brezozirni odbor „družbe sv. Mohora“ do prepričanje, da nismo več v onih časih, ko se je smelo učiteljstvo na poljuben način žaliti in sramotiti.

Direktorij.

Utrinki iz socialne pedagogike.

Piše Brinjós. (Dalje.)

Nekatere druge delujoče duševnosti nastopijo sicer v zunanosti, a one ne proderejo v družbeno zavest zato, ker ne obudijo zanimanja v drugih članih in ne obrnejo pozornosti na se. One zanimajo in brigajo le jedno osebo in nimajo pomena za javno narodno življenje. Le-sem spada raznovrstna sebičnost, ki se zakrknje v svoje lastno duševno delovanje, ne da bi se mogla spojiti z občnimi težnjami. Pametna in modra sebičnost je le tista, ki ume svoje smotre spojiti z večjimi ali manjšimi družbenimi smotri, kajti tako obrne pozornost na-se in pripelje svoje nazore na prag družbene zavesti. Ker ima sleherni človek več ali manj osebnih teženj, zato deluje tudi vsakdo za svoje ideje in jim pripravlja pot v javnost, od koder naj bi ga kot javna, družbena zavest ogrevale in osrečevale.

Nič ni hujšega, kakor razkol med osebno in družbeno zavestjo, ki oklepa vsakega svojega uda z nerazrušljivimi okovi. Pojavlja se pa to nasprotje v razgretih možganih neumneža, v predrznem, družbenemu redu v lice bijočem dejanju zločinca, v zvutih, a tudi zmedeno-prismojenih črtežih jednostranskega sebičneža, in naposled celo v nenavadnih mislih in idejah genija, ki se postavlja v nasprotje sè sedanostjo, koja ne pomore slediti njegovim velikanskim duševnim korakom in ga zato zasmehuje in psuje ter prepušča pripoznanje in čast poznim potomcem.

Največje nalike med individualno in družbeno zavestjo bi bile potemtakem le-te:

1. Hodeč srednjo pot med Rousseau-jevo domišljeno „družbeno pogodbo“ in med hipotezo, ki označuje družbo kot „Cellum omnium centra omnes“, moramo opaziti, da se v notranjem življenju družbe vrši tisto spajanje in razdruževanje predstav, kakor v samezni zavesti: kar je sličnega se povspešuje, kar je različnega si nasprotuje in se ovira.

2. Kakor se imenuje v pojedini duši pretakanje predstav duševno življenje, tako tvarjajo tudi v javnosti krožeče predstave notranje življenje družbe.

3. Vsaka predstava, ki se pojavi v zavesti, veže se in spaja z drugimi že pričujočimi, sleherna misel, ki nastopi v javni zavesti, zavzame svoje posebno stališče nasproti starejšim. (Družbena percepcija.) V družbi ni nobeden osamljen; vsakdo sprejema dojme od svojih sočlanov, a upliva tudi v večji ali manjši meri na svoje bližnje.

4. Za duševno življenje in za bitje družbe potreben je sestav zunanjih uredb, po katerih se vrši notranje uplivanje. Duši služi živčni in mišični sestav, v družbi ga pa nadomestujejo občujoče priprave, jezik, pota in sploh vse naredbe, v katerih se zrcali posebno narodno svojstvo.

5. Kakor duša, tako je tudi država, kot skupina vseh članov, duševna jednota, ki spaja vse moči v skupno jednovito stanje. Kar si pri tem nasprotuje in ovira, poniža se pod prag javne zavesti, a takoj, ko se odstrani, ovira kake otemnele moči, ali pa, ako se poslednja okrepi, povzdigne se ona zopet na površje javnega upliva.

6. Podlaga vsemu duševnemu delovanju so predstave, iz katerih izvirajo vsi čini uma, čustvovanja in hotenja. Tudi v družbeni duši so predstave, ki krožijo v javni zavesti, gradivo, iz katerega se sestavljajo raznovrstna razmerja, ali — kakor menijo nekateri psihologi — „duševne zmožnosti“. Iste posebnosti duševnih zmožnostij, ki vzbudijo naše zanimanje, ako premotrujemo delovanje človeškega duha, pokažejo se nam tudi, ako opazujemo družbeno notranje življenje z ozirom na narodno domišljijo, javno mnenje, družbeni spomin, narodno voljo itd.

Izvir in razširjanje idej.

V družbi ne krožijo jednovite predstave, liki v duši, ampak v njej delujejo ideje, t. j. iz posameznih predstav sestavljene skupine ali občni pojmi.

Sleherna ideja, ki se pretaka v javni zavesti, izvira iz katerekoli osebne zavesti, kjer se je porodila iz drugih, v družbi krožečih idej in prodrla v javnost. Nove ideje stvarja v svoji duševni vznešenosti veleum. Toda tudi le-ta je dete svojega časa, in misli, katere iznenadijo v stare navade zapredeno človeštvo, vzkliše so iz domače zemlje, iz tal javnega duha. Le v tem se razločuje veleum od vsakdanje množice, da ne sprejema idej, ki tvarjajo javni ali narodni duh, samo receptivno, ampak da jih samolastno pretvarjajo tudi razvija in popolnuje.

Da pa zamorejo ideje, ki se porajajo v glavi genijeve, razprostrti svoje peruti črez obilico članov človeške družbe, treba je, da so saj deloma identične z mislimi in nazori, ki že prepletajo svoje niti v pojedinih glavah družbenih udov; kajti vsak posameznik sprejema in razširja nove ideje le tedaj, ako so njegovemu dosedanjemu življenju sorodne.

Veleum ni nikakor „stvaritelj“ v pravem pomenu besede; on le določuje in formuluje ideje, ki spé že davno v narodni zavesti kot nejasne predstave in temne slutnje.*

* Prav meni torej pl. Eötvös, ako pravi: „Nove ideje imajo ravno zategadelj tako velikansko moč, ker niso nove, in ker jih je že na tisoče leta in leta temno slutilo, kar jim je genij jasno in določno izrazil.“ „Misli“ str. 205. — Podobno se je izrazila duhovita gospa Deffant, čitajé Helvetius-ovo knjigo „De l'esprit“: „On je mož, ki je povedal skrivnost celega sveta!“ (C'est un homme, qui a dit le secret de tout le monde!“)

Studenece idej, ki se pretakajo v javnosti, je srečna individualnost.

Tedaj pa tedaj vzklije v človeški družbi duh, kateremu je stvarnica nakupičila duševnih darov in ga postavila v srečne družbene odnose, da se je lahko povzdignil visoko nad vsakdanjost, kjer kraljuje v jasnih višavah duševnemu svetu. Ti duhovi, ki so se povzpeli po nenavadnih zmožnostih in dostikrat tudi prebritkih izkušnjah na prestol duševnega kraljestva, kjer vladajo kot vzvišeni samodržci, le-ti duhovi upihujejo v dušah svojih podložnikov misli, ki so že bogsigave koliko in koliko let tlele pod pepelom tradicije, v jasen plamen, le-ti duhovi propovedujejo o tem, kar je spalo v duši posameznikov, vsemu svetu na glas, z govori in pesnimi, z umetnostmi in dejanji. Sokrat nam je sporočil svojo metodo, Kant nam je ustvaril princip, Rousseau in Komensky pokazala sta nam pot naravnega razvoja, Galliläi in Kopernik propovedovala sta o gibanju zemlje, Prešeren ubral nam je struno idealizma, Aškerc zastavil je svojega uma svetli meč za svobodo in resnico.

Duhovi nižje vrste stopijo nato na poprišče in kujejo iz velikanskih duševnih zakladov svojih mojstrov drobiž za narod, med katerim začno prej ali slej krožiti ideje veleumov.

Ta proces se pa navadno ne vrši brez hudih duševnih bojov in brez raznoterih zaprek. Zakon vztrajnosti, ki vlada fizično snov, kaže svojo moč tudi na duševnem polju, kjer se množica trdovratno oklepa starih, v javni zavesti vladajočih nazorov. Malokdo se radovoljno uda v proces razkranjanja in seciranja svojega duha, ki razdrobi stare, priljubljene pojme in postavi nov, idealni temelj. Bukle, (kot) borilec v prvi vrsti na polju prosvete, trdi, da ni težjega samozatajevanja, kakor odreči se nazorom in idejam, katere smo usrkali z maternim mlekom.*

Veleum se čuti zato začetkoma osamljenega, zapuščenega, preziranega in zaničevanega.**

Boj mladih s starimi se končuje s tem, da starejše pokosi smrtna kosa, a mlajši nastopijo javno pozorišče, od koder se tekom nekaterih let zopet umaknejo novim, čilim močem, katerim prepuščajo podedovane ideje v nekoliko bolj očiščeni obliki. Tako je napredek v javni zavesti navezan na menjavanje rodov — sicer nekoliko počasen ritem, toda svetovna povestnica ima časa dovolj!!

Proroke ne kamnajo le v Judeji; v novejšem času imajo kamni večkrat podobo kazenskih paragrafov, kateri zavežejo usta predrznežem, ki se osmelijo butati in suvati ob stara in častitljiva debela v gozdu družbenih idej, ob katerih se počiva tako mirno, tako sladko!! Vname se ljuti boj, ki se pa izbojuje le malokedaj samo z duševnim orožjem, z dokazi in sklepi. Nova ideja prižiga se v vedno več glavah, kjer sili na dan, dok ne prodre v javno zavest.

* Ni dolgo tega, kar se je v neki družbi vnela debata „o narodnih pravicah“. „Mladi“ oporekali so nekemu starejšemu uplivnemu možu in spravili so ga v tako zagato, da se ni mogel drugače izviti, kakor da je vzkliknil: „Jaz sem že prestar, da bi se dal prepričati!“

Mož gotovo ni vedel, kako resničen je bil ta vzklik za družbo sploh, kajti neovržna istina je, da zgubi človek z nagibajočo se starostjo zmožnost, svoje podedovane ideje takorekoč revolucionarno prestrojiti in da leže najrajši v grob z nazori, ki so se mu utisnili do njegove moške dobe. A starejše osebe so v družbi najuglednejše po svojem imetju, javnih službah, mnogoterih izkušnjah itd., in imajo torej največji upliv na družbene naredbe. Starejše osebe so torej naravni varuhi konzervativnega duha, a mlajši naraščaj stopa proti njim v falanksi kot reformatorična struja.

** „Kdo so šovražniki slavnega moža? Njegovi nevošljivci in skoraj vsi sorojaki. Njegova navzočnost jih ponižuje. A kdo neki hvali veleuma? Inozemec! Inozemec ga ne zavida; on je njegov potomec, za njim živeči rod. Oddaljenost krajev je oddaljenost časa. Za učenega moža je priznanje inorodcev skoraj jedino plačilo, ki mu sladi grenke ure napenjanja in trapanja.“ Helvetius, „O človeku“, str. 132.

Razširjanje novih idej si lahko predstavljamo v vedno naraščajočih krogih, kakoršne opazujemo, ako vržemo kamen na jezersko gladino. Vsaka ideja se razširja od svojega središča na vse strani, in ker je teh krogov mnogo, morajo se posamezne ideje, liki valovi, lomiti in zlivati. Med krogi raznovrstnih idej mora pa nastopiti neko statično stanje, ki se sicer vedno menjuje, a koje ima vendar na sebi znak ravnotežja. Le-to zaznamujemo na kratko z narodno omiko. (Dalje sledi.)

Kako je vzgajati mladino, da sovraži laž in ljubi resnico.

(Ivan Klemenčič.)

Vsi, ki imajo opraviti z vzgojo mladine, torej zlasti stariši in učitelji, so gotovo prepričani, da je težko kaka stran vzgoje tako imenitnega pomena, kakor vzgoja človeštva k resnicoljubnosti. Vse razmere, bodisi v družinskem in javnem življenju, in pri vseh okoliščinah dobivajo svoj blagoslov, vspah in obstanek v resničnosti srca, odkritosrčnosti in poštenosti v dejanju in nehanju; kjer pa manjka teh lastnostij, tam ni blagoslova božjega, tam nima ničesar obstanka, ampak vse razpade prej ali slej v nič.

Ker iz zatajevanja in preziranja resnice nastane na svetu toliko zlega, katero uničuje blagor posameznega človeka, blagor družin, družb in celega človeštva, je resno misliti, da se temu zlu zapre pot in sicer s tem, da učimo mladino resnico ljubiti in ceniti, ter sovražiti laž. Pomisli naj se, kam bi svet prišel, ko bi se laž in kar je v zvezi z njo vedno bolj širila in šopirila. Saj se sliši in bere skoraj vsaki dan o goljufijah, poneverjenju, ponarejanju, o zlorabljanju zaupanja, o krivem pričanju, krivi prisegi in drugih enakih dejanjih, katerim je podlaga laž v različnih oblikah.

Gotovo je torej dolžnost vsakega dobromislečega človeka, zlasti pa resna dolžnost starišev in učiteljev, iskati vzrokov tej zapeljivki človeštva, katera se polasti že nežnih mladih sre in s svojim uničevalnim strupom omajuje in razjeda vezi zvestobe in zaupanja med stariši in otroci, učitelji in učenci, gospodarji in posli, sploh med človekom in človekom in porablja vsa sredstva, da se zatira in uničuje.

Za vzgojitelja mladine je v tej zadevi najvažnejše, vedeti, iz katerih kali se razvija to zlo, da je skuša že v kali zamoriti, kajti lože je bolezen zabranjevati ali v kali zatreči, ko že nastalo zdraviti. To pa se doseže, ako se iz početka vzbuja in goji v mladini čut in ljubezen do resničnosti, pravičnosti in zvestobe.

Kaj je laž? — Laž je vedoma, nalašč in s premislekom izrečena neresnica, katere namen je, koga prevariti. Laž je nesoglasje besedij z mislimi srca, izraža torej očito protislovje z glasom vesti in z glasom resnice. Zlasti v tako imenovani deški dobi je laž zelo ukoreninjena pregreha, katero je težko iztrebiti in je nevarna zlasti zato, ker je od nje do goljufije le kratek korak; „kdor laže, tudi krade“, pravi pregovor.

Lažnik izgubi strah in sramoto kaj neresničnega povedati ali storiti. S tem pa onečasti samega sebe, kajti advzame si to, kar je človeka najlepši kinč in čast. Rudečica na obrazu, ki se prikaže, če se je laž odkrila, je znamenje, da se je pri laži zaprti glas vesti zopet zbudil; ta rudečica, ki jo privabi sramota zaradi odkrite laži, je zadnje znamenje, da glas vesti ni že čisto omolknil.

Laž razdere najtesnejše vezi, ki vežejo ljudi k medsebojni slogi, namreč medsebojno ljubezen in zaupanje. Zato lažnik nima vere v resničnosti drugih ljudij, ampak boječnost in nezaupljivost kaže povsod, in za njega ni nikogar, da ne bi bil zmožen njegove pregrehe.

Ker je laž sama na sebi s človeško bitnostjo, ki je ustvarjen po božji podobi, kateri je večna resnica, v protislovju, zato se ni čuditi, da napravlja lažniku nemir in sramoto. Le poglej mlademu lažniku v oči in videl boš, kako se izogiba tvojega pogleda, kako skuša notranji nemir zakriti in zatajiti, kajti notranji mir je najti le v resničnosti in čisti vesti.

Različni so vzroki in nagibi k lažem, vendar pa se po velikosti in kaznjivosti zamorejo razvrstiti v laži iz šale, samopridnosti, častilakomnosti in zlobnosti. Pomniti pa je, da se nagibi zamorejo razlagati na dušesloven način, ali pa izvirajo iz napak pri vzgoji.

Izmed lažij, ki se morejo razlagati na dušesloven način, so najmanj nevarne one, ki izvirajo iz prenapete domišljije, zlasti, če ima domišljija le namen, druge z izmišljotinami zabavati in kratkočasiti. Bolj nevarne pa so že te vrste laži, če otročja domišljija ne meri le na to, da bi druge z izmišljeno šalo zabavala, ampak skuša vsako reč pretirati. Vsako pretiravanje je laž in nevarno zlasti, če se pretiravanje ozira na lastno osebo.

Zelo v navadi so med otroci laži iz lahkomišljenosti in raztresenosti. Pri lažeh te vrste je pomniti, da jih pogostokrat ni smatrati za prave laži, ker jim manjka glavnega znaka laži, namreč slabega namena. Pri vzgoji pa je na nje vsekako ozir jemati, kajti, če postanejo navada, slabo vplivajo na razvoj značaja.

Bolj nevarne, ko zgoraj omenjene, pa so že laži iz častilakomnosti. Te vrste laži nahajajo se pogosto med šolsko mladino, zlasti pri onih, ki hrepenijo po časti in priznanju, pa imajo slabo voljo in slabe zmožnosti. Otrok se zlaže iz strahu, da bi za kako slabo dejanje ne izgubil na veljavi pri učitelju, da bi ne bil osramočen pri svojih sošolcih; učitelju hlini udanost in spoštovanje, da bi mu bil naklonjen; zatajuje svoje pregreške, zakriva napake in si prideva vrline, da bi ga ljudje hvalili in mislili o njem boljše, kakor zasluži. Tej vrsti lažem so podvrženi otroci, ki imajo v sebi dobre nagibe, od katerih bi se zamoglo pričakovati najboljše, ko bi volja ne bila preslaba. — Nikake vrste lažij ne nahaja se toliko med šolsko mladino, ko lažij iz častilakomnosti in iz strahu pred zasluženom kaznijo.

Med dečki se smatra navadno za kak posebno junaški čin, če tovariš skuša tovariša za kako kazni vredno dejanje oprati na vsak način, če tudi z lažnjivimi dokazi. Tako izkazovanje prijateljstva ima res znak velikodušnosti, ki se ima pri kaznovanju jemati v poštev lažniku v korist, vendar pa bi se ne postopalo prav, ko bi se pri takih slučajih laž popolnoma prezirala.

Gledé njih namena in povoda bi se pri spredaj omenjenih vrstah lažij še zamoglo povsod navesti kaj opravičevalnega, to pa se več ne more storiti pri naslednjih, kajti tu se pozna očitno hudobni namen, zato se nam kažejo v svoji popolni ostudnosti; to so namreč laži iz samopridnosti, dobičkarije in zlobnosti.

Pravičnost traja sicer najdalje, pa pohlepnemu človeku se dozdeva, da pelje prepočasi do zaželjenega smotra; bilo bi torej predolgočasno in neumno, hoditi po njej, ker se kaže pot nepoštenosti tako vabljiva in kratka. Prebrisanost je tudi dar, ki ni, da bi se zakopal; in zakaj bi neki premetenost in prebrisanost ne vladala nad neumnostjo. Take goljufive misli se polastijo pohlepne duše, opravičujoč ji pregrešni namen, da privoli v laž in goljufijo.

Ta v navadnem življenju, zlasti pri kupčiji in trgovini pogosto se nahajajoča, ostudna in kazni vredna prikazen je posebno grda, če se pojavi v otročjem življenju. Boječnost je znak slabotnega; če otrok zataji resnico iz boječnosti, zamore se mu še odpustiti, ne pa, če jo zataji iz lakomnosti in če zvijačno zna preračunati dobiček.

Najbolj kričeč pregrešek zoper resnico pa je laž iz zlobnosti, katera se pojavlja pri obrekovanju; najnižja stopinja te vrste lažij pa je kriva prisega. Tu se ne gre za lastno korist ali lastni dobiček, kakor pri laži iz častilakomnosti ali dobičkaželjnosti, ampak tu ima laž namen, uničiti tujo srečo, tuje dobro ime in tega uničenja se veseliti. Posebno grda pa je te vrste laž, če se pokaže že med otroci, razdirajoč medsebojne vezi zaupanja, ljubezni in prijateljstva. Pazljivost pa pri vzgoji zasluži zato, ker se rada prikaže med šolsko mladino v obliki raznih obrekovanj in zatožb.

Povedalo se je, kako se morejo vzroki lažem razlagati iz notranjih, osebnih povodov in kak namen ima laž v vsakem posameznem slučaju. S tem pa niso navedeni še vsi vzroki lažem. So tudi lažniki, ki govorijo neresnico kar iz navade. Res, da tudi pri takih lažnikih sodelujejo več ali manj zgoraj navedeni razlogi lahkomišljenosti, častilakomnosti, dobičkaželjnosti ali zlobnosti; vendar pa je iskati laži iz navade povodov v unanjih vplivih, v napačni vzgoji, povzročeni zlasti po stariših in vzgojiteljih, pa tudi po drugih ljudeh, s katerimi pride otrok v dotiko.

Stariši, pa tudi učitelji naj imajo vedno pred očmi, da ima njihov vzgled največji vpliv na dobro ali slabo vzgojo otrok. Pogosto se pritožujejo stariši, da ima njih otrok to ali ono slabo navado, kateri ne morejo najti pravega vzroka. A ta vendar navadno ni daleč; ne pomislijo namreč na slab vzgled, ki ga dajejo sami otroku z neresničnimi besedami in dejanji. Moč vzgleda je velika moč, večja, kakor sto in sto besedij in opominjevanj. Kdor hoče, da se v otročjem srečju ne naseli strup neresničnosti in nepoštenosti, bodi jim pred vsem sam vzgled in uzor teh čednostij.

Če starišem in vzgojiteljem samim ni dosti na resničnosti; če o jednej in istej reči govorijo danes tako, jutri drugače, kakor jim ravno sodi; če otroku za dobra ali slaba dejanja obetajo darila ali kazni, katerih zastoj pričakuje; če od njega zahtevajo to in ono, pa nikdar ne pazijo, ali in kako se je izvršilo; če pri vseh svojih dejanjih kažejo nedoslednost in neresničnost: ali se je potem čuditi, da izgubi tudi otrok vero v resničnost onih, ki bi mu imeli biti vzgled popolnosti, in tako tudi slednjič vero v resničnost in pravičnost v obče; ali se tako ne vzgaja pravilno v lažnika iz navade?

Ravno tako in še bolj nevarne so neke druge vrste laži, na katere pogosto naletimo, zlasti pri domači vzgoji. Res je težko verjeti, pa vendar je resnica, da stariši sami, pa tudi drugi domači učijo otroke lagati. Naučijo jih raznih zvijač, silijo jih k lažnjivim opravičevanjem in izgovorom. Če se je v hiši pripetilo kaj, kar ni prav, se otrokom prepové, starišem povedati resnico, da ne bodo hudi. Če učence opušča šola brez pravega vzroka, kako premeteno in predrzno se zna opravičevati z lažnjivimi ugovori, katere si je morda izmislil sam, še večkrat pa so ga naučili stariši.

Prigodi se tudi, da kažejo domači neko posebno dopadenje nad otrokovimi lažmi in hvalijo njegovo bistrournost, če se je znal prav premeteno zlagati, mesto da bi ga za vsako neresničnost in neodkritosrčnost posvarili ali kaznovali. — Otrok si po lastni krivdi nakoplje pregrešek, zaradi katerega mu je pričakovati kazni. Pa zvita glavica si zna pomagati. Mesto da bi spoznal pregrešek in se ga kesal, pomaga si z dobro izmišljeno zvijačo. Laž sicer pride na dan, pa, mesto da bi se kaznoval za slabo dejanje in za laž, hvali se njegova bistrournost, češ, kako si je znal pomagati iz zadrege. Če se pri takih in enakih slučajih laž odobrava ali celo hvali, otrok iz malega početka pride do velike spretnosti v zvijači in goljufiji, katere ni več mogoče zatreti. Kako se takšno nepremišljeno priznanje zvijače in laži v poznejših letih pogosto britko maščuje!

Mnogokrat tudi stariši in vzgojitelji sami vzbujajo kal k lažnjivosti v otroku z nezaupnostjo, z nepotrebnim, nepremišljenim in preostrim izpraševanjem po resnici, kedar slutijo, da je zakrivil kak pregrešek. V takem slučaju si preplašen otrok v skrbi in

Dalje na strani 74.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	prvo		drugo		tretje	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Štenje za ogled	Vaje: $2 \times 1 = 1 + 1 = 2$ (1. rač., 24, 25)		Vrste: 2 pol. jab. = celih jab. (prim. prejšnji teden)		Kratka izvaja pravila za pismeno odštevanje po znanem načinu
2.	Števne vaje A in B	detto.		detto.	Pripravljalne obleč. nal. za pojem "obresti". (3. Rch., 40)	Obleč. naloge za pismeno odštevanje (3. Rch., 39 40)
3.	Štej po 2, po 3 a) naprej, b) nazaj	detto.		detto.		Kratka izvaja pravila za množenje celih števil z osn. štev. po znanem načinu
4.	Obleč. nal. a) o se- in odštevanju 2 števil, b) o seštev. enakih števil	Vrste: v 1 kl. sed. 2 uč. "1" "2" 2×1 kl. 2×2 uč. koliko klopi (učencev)? (prim. 34. teden)		detto.		Pismeno množenje z osnov. štev. po pravilu, takisto osobito s številom 10
5.		Napiši vsako 3. število štev. vrste in razstavi ga na 3 jedn. dele na pr. $3 = 1 + 1 + 1$		detto.		Obleč. nal. za pism. množenje (3. Rch., 51)
	Štenje za ogled — Števne vaje A in B — Štenje po 2, po 3 a) naprej, b) nazaj Vaje: $2 \times 1 = 1 + 1 = 2$ — Pripravljalne vaje na obleč. nal. za množ. — Obleč. nal. Razstava štev. na 3 jedn. d.		Shvatba ulomkov		Kratka izvaja pravila za pismeno odštevanje, dotične obleč. naloge — Pripravljalne vaje na račune z obresti — Kratka izvaja pravila za pism. množenje z osn. štev. in z 10; obl. nal.	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

Teden	l e t o					
	četrto		peto		6. 7. in 8.	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
		Kratka izvaja pravila za pism. množ. z osnov. števili po znanem načinu		Množenje mnogoimen. števil		Namešane naloge o obrestnih računih
		Množenje z 10 kot z osnovnim štev. — Pravilo		detto.		detto.
		Pripravljalne vaje na množenje z desetnicami (primeri 20. teden)		Računi o ploščini a) pravokotnika (kvadr.) b) paralelogr. c) trikotnika, uporabljeni pri računih za površje teles		detto.
		Kratka izvaja pravila za množenje z desetnicami		detto.		detto.
		Množenje s 100 kot z desetico — pravilo		detto.		detto.
	Kratka izvaja pravil za pism. množenje a) z osn. števili in z 10, b) z desetnicami in s 100		Množenje mnogoimenastih števil — Računi o ploščini pravokotnika (kvadrata), paralelograma in trikotnika, uporabljeni pri računih za površje teles		Namešane naloge o obrestnih računih	

36.

(Dalje sledi.)

strahu navadno ne ve pomagati drugače, kakor z lažjo. Prigodi se celo o taki priliki, da se otrok sam obdolži pregreška, katerega ga dolžijo, katerega pa v resnici ni zakrivil, misleč, da s tem najbolj potolaži ostrega in nadležnega tožnika.

V nasprotno napako padejo pa oni vzgojitelji, ki se k lažnjivosti nagnjenemu otroku kažejo preveč lahkoverni. Prebrisanava glava hitro spozna, da vzgojitelj ne dvomi nad njegovo izjavo in sicer toliko manj, čim bolj predrzno se zlaže. Kar se mu je posrečilo jedenkrat, ponavlja drugič in tretjič; tako zlorablja vzgojiteljevo zaupanje in se slednjič izuri v prav predrznega lažnika, ne da bi vzgojitelj to slutil v svoji slepi zaupljivosti.

Nekateri stariši in vzgojitelji pa mislijo, da je izredna strogost najboljši pripomoček k dobri vzgoji, da se s tem v otroku zamorijo vsi slabi nagibi, a ti se jako motijo. Ravno prevelika strogost pri vzgoji je največkrat kriva, da se navadijo otroci lagati. Kazen naj bo vsikdar s pregreškom v pravem razmerju. Kakoršne pojme o pravičnosti more otrok dobiti, kateri se je pred kratkim odtegnil kazni zaradi hudega pregreška z zvito lažjo, kmalu potem pa je bil zaradi malenkostnega prestopka prav občutljivo kaznovan. Vzgojitelj naj ima vsikdar pred očmi, da prevelika, neopravičena strogost nikdar ne vzgaja odkritih značajev, kajti ne da se tajiti, da ravno strah pred kaznijo, zlasti pred prestrogo, nepravično kaznijo otroka zapelje največkrat k laži in ga je zapeljal morda tudi, ko mu je laž prišla prvikrat iz ust.

Najvažnejša točka naše razprave pa je vprašanje, kaj naj vzgojitelj ukrene, kako naj postopa, da obvaruje gojenca nevarnostij in skušnjav, ki ga potegnejo v pregreho lažnjivosti. V dosego tega je pred vsem potrebno, da je vzgojitelj sam v vseh rečeh strogo resničen, da v gojencu vzbuja ljubezen do Boga in s tem tudi do resničnosti in pravičnosti in stud do laži, da postane odkrit in pošten značaj. Da-si bi se dalo vse to v kratkem izraziti, treba je vendar natančnejega pojasnila.

Rekli smo zgoraj, da je iskati vzrokov k lažnjivosti 1. v osebnih nagibih, 2. v tuji krivdi, namreč v napačni vzgoji. Kar tiče prvo trditev, treba je nasproti delovati nagibom in skušnjavam k neresničnosti, ki se rahajajo v otročji naravi sami.

Najmanj nevarne so še laži v zabavo in šalo. Dokler res pri tem ostane in se ne pokaže nikaka slaba namera, naj še bo; kakor hitro pa laž v šali ni na pravem mestu, ampak ima namen, koga zbadati in žaliti, naj se resno in odločno prepove, ne da bi se pri tem izgubilo dosti besedij o resničnosti in odkritosrčnosti. Tudi ni trpeti, da bi se otrok bahal in kako reč v neverjetnost pretiraval, kakor tisti lažnjivi deček, ki je videl psa večjega, kakor konj, ampak reče naj se mu, naj govori o vsaki reči tako, kakoršna je, in nič drugače.

Če se otrok laže v raztresenosti in lahkomišljenosti, naj se ima ž njim potrpljenje, samo paziti je, da mu laž ne pride v navado. Goji naj se v njem čut do reda in natančnosti v vseh rečeh, v govorjenju in mišljenju. Opozori naj se, da vsikdar dobro premisli, kaj govori. Daje pa naj se mu tudi prilika, da čuti zle nasledke svoje raztresenosti in nerednosti.

Laž iz strahu in častilakomnosti pa zahteva že večje pozornosti. Vendar pa naj se ne misli, da je posebno ostrih sredstev potreba, da se zatarejo v mladini laži iz imenovanih vzrokov. Kakor pri drugih slučajih v vzgoji, pomaga tudi tukaj največ najnaravnija in najpriprostejša pot, namreč dobra navada. (Konec pride.)

Iz deželnih zborov.

Zasedanje je končano in poslanci so v raznih kronovinah v obče in posebič so zapustili deželne zbornice. O njih delovanju razpravljali obširno politiški časniki. Nam

pa nalaga naša časnikarska dolžnost, da obvestimo sedaj, ko je zasedanje končano, „Popotnikove“ čitatelje samo o tem, kar so posamezni deželni zbori ukrenili v prid šole in učiteljstva in kakoršne so bile razprave z ozirom na ta prevažna kulturna činitelja.

V obče moramo priznati, da se je večina deželnih zborov, razun v Lincu, kjer se je odklonil predlog poslanca Jäger-ja, da bi se učiteljstvu povišala plača za 20% in se je sploh šola napadala, kazala povsod še precej prijazna šoli in učiteljstvu. V kranjskem in štajerskem deželnem zboru se je blagonosni vpliv sedanje šole na kulturni razvoj ljudstva kakor naše delovanje celo s priznanjem omenjalo in tudi odločno povdarjalo, da je potreba poboljšanja učiteljskega gmotnega stanja neizogibna. To nam bodi v spodbudo v našo daljno delovanje ob enem pa tudi v dokaz, da mora vestno izpolnjevanje stanovskih dolžnostij gotovo povzdigniti naš ugled, solidarno skupno postopanje pa nas dovesti do boljšega gmotnega stanja.

Zatorej družimo se vedno tesneje in stojmo vselej „vsi za jednega in jeden za vse!“ Evo poročilo:

Kranjsko. V seji dne 24. januarija meseca je poslanec Višnikar poročal o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1897. in predlagal: Proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1897., s potrebščino 384.025 gld. in s pokritjem 24.269 gld., torej s primanjkljajem 359.756 gld. se odobruje. V pokritje tega primanjkljaja se bode l. 1897. pobirala 10% priklada na celo predpisano svoto vseh direktnih davkov, torej zlasti od rednega davka z vsemi državnimi prikladami vred, to je zemljiškega, hišno-najemniškega in hišno-razrednega davka, pridobitnega in dohodninskega davka po vsej deželi. Daljni nedostatek v znesku 203.046 gld. je pokriti iz deželnega zaklada. — Dalje nasvet uje naslednje resolucije: I. Deželnemu odboru se naroča: 1. poučiti se natanko o tem, kako bi se dalo gmotno stanje kranjskega ljudskega učiteljstva izboljšati in osobito zakona z dne 29. aprila meseca 1873, št. 22, in 29. novembra 1890, št. 23 dež. zak., času primerno izpremeniti; 2. da v prihodnjem zasedanju vis. deželnemu zboru predloži načrt zakona, s katerim bi se deželni zakon z dne 28. decembra meseca 1884, št. 1 (§ 2), izpremenil tako, da bi se vsa potrebščina normalno-šolskega zaklada pokrivala s posebno šolsko naklado. II. Visoka c. kr.

vlada se vnovič pozivlja, da v svrhu boljšega nadzorovanja šolstva čim preje imenuje posebnega deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole na Kranjskem in da eventuelno predloži načrt zakona gledé stalnih okrajnih šolskih nadzornikov po vzgledu zakona z dne 8. junija meseca 1892, št. 92, za Galicijo. — Kot del tega končnega predloga nasvetuje: Učiteljstvu ljudskih šol dovoljujejo se nastopne podpore, oziroma draginjske doklade, in sicer: I. Vsem že sedaj stalno nameščenim učiteljem in učiteljicam IV. plačilnega razreda po 30 gld., skupaj 6600 gld. II. Vsem stalno nameščenim učiteljem II. in III. plačilnega razreda izven Ljubljane kateri ne uživajo naturalnega stanovanja, podpore po 30 gld., skupaj 1860 gld. III. Vsem stalno nameščenim učiteljem v Ljubljani, ki ne uživajo naturalnega stanovanja ali niso trajno na dopustu, draginjske doklade, in sicer: 1. učiteljem I. plačilnega razreda po 40 gld., 2. učiteljem II. plačilnega razreda po 50 gld., 3. učiteljem III. plačilnega razreda po 70 gld., 4. učiteljicam I., II. in III. plačilnega razreda po 30 gld., 5. šolskemu slugi Štefanu Bentina 30 gld., vsem skupaj 1900 gld. IV. Za druge stalno nameščene učitelje II. in III. plačilnega razreda, ki so voditelji ljudskih šol, katerih z ozirom na § 3. zakona z dne 29. novembra meseca 1890, št. 23 dež. zak., sedaj ni moč uvrstiti v višji plačilni razred, kredit v znesku 1000 gld., iz kojega določa podpore c. kr. deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom, ozirajoč se na važnost posameznih šol, na odgovornost dotične službe in na krajne razmere. V. Navedene podpore, katere dotičnim učnim osebam ne dajo nikake pravice do višjih plač, je izplačati v poluem znesku dne 1. julija meseca 1897. I. Vse te podpore znašajo 11.860 gld.

Poslanec Globočnik poudarja, da se učiteljem na Kranjskem ne godi najbolje, in da torej poslancev ni presenečila prošnja učiteljstva za izboljšanje njihovega gmotnega stanja, zato naj se ta prošnja vzame v blagohoten pretres. Šola je prevažen faktor v kulturnem življenju vsakega naroda, zlasti našega, duša šoli pa je učitelj. Ker pa je skrbeti za to, da si dobre učitelje ohranimo, in nove dobre moči pridobimo, treba je učiteljem osigurati primerno ugodno gmotno stanje, kajti gladen učitelj ne bo delal navdušeno v svojih stanovskih dolžnostih. Pri izboljševanju učiteljskih plač se je pred vsem ozirati na stanje deželnih financ, vendar prevelika štedljivost ni na pravem mestu, kajti, kar se za šolo potrosi, to je investicija za naš narodni kulturni napredek. Dobra šola in dobri učitelji imajo tudi dobre učence za seboj. Zlasti pa mora naša dežela storiti kaj za izboljšanje plač, katerih je sedaj v IV. plačilnem razredu po 450 gld. na leto celih 50%, v III. razredu po 500 gld. pa 35%. Konečna ureditev plač letos ni mogoča, kadar se pa izvrši, naj se ozir jemlje na personalni

sistem, da se bo plača zviševala po službenih letih. Letošnje podpore, kakor jih predlaga finančni odsek, pa se govorniku ne zde primerne, zato si pridrži svoje predloge za izvišanje nekaterih podpor za nadrobno debato.

Poslanec dr. Tavčar pravi, da je svoj čas pač rekel, da se zidajo ponekod predraga šolska poslopja, ali za učitelje je narodna stranka vedno imela odprte roke iz z radostnim srcem dovoljevala, kar žrtvuje dežela v ta namen. Dežela je za šolstvo že mnogo storila, a razmeroma jako malo za učiteljstvo. To naše učiteljstvo, ki je dobro, jako omikano, marljivo in vse hvale vredno, pač zasluži, da se zboljša njegovo stanje. Žal, da naše učiteljstvo, dasi je jako olikano, še vedno ne uživa tistega ugleda, kakor bi ga zaslužilo. Nekoliko je tega krivo to, da so učitelji v starih časih igrali preklaverno ulogo, a ljudstvo misli še dandanes, da je učitelj še vedno tisti, kakor pred 40 leti. Na to pa delajo tudi še različni drugi faktorji. Dasi je učiteljevo delovanje prav koristno, kakor duhovnikovo, in je želeti, da bi mej obema stanovoma vladala popolna harmonija, smejo vendar duhovniki storiti vse, kar hočejo, učitelj pa se ne sme ganiti. Koliko je slučajev, da se je zaradi jedne same besede začela proti kakemu učitelju preiskava! Zlasti se je to zgodilo v postojinskem okraju, v Vipavi pa je okrajni glavar pri nekem poslu izvrgel učitelja in na njegovo mesto poklical šolskega slugo. Ali je pri takem postopanju vladnih organov čuda, da priprosto ljudstvo učitelja smatra za hlapca? Od učiteljev zahtevamo, da naj ljubijo svojo šolo. In učitelji jo ljubijo in krepko se potegujejo za sedanjo šolo, krepko zastopajo načelo, naj šola ostane, kakoršna je in naj se ne izroči gotovim zahtevam. Kdo bi mislil, da bode radi tega deželna vlada stopila na noge! A zgodilo se je. „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ izdaja svoj list, v katerem zagovarja šolo in se poteguje za njo. Temu društvu je deželna vlada doposlala ordonanco, s katero je društvu naznanila, da bode „Slovensko učiteljsko društvo“ razpustila, če bo „Učiteljski Tovariš“ še kaj političnega pisal. Ta ordonanca deželne vlade je bila popolnoma nezakonita. Učitelji se seveda niso pritožili, ker vedo, da so reveži, če imajo vlado proti sebi. Po naših zakonih ima „Slovensko učiteljsko društvo“ pravico do obstanka, dokler na prekorači svojega delokroga, a tega v tem slučaju ni storilo. Društvo ni in ne more biti odgovorno za list. Časopisje nadzorujejo posebna oblastva in za list je odgovoren urednik jedino tiskovni oblasti, katera sme list konfiskovati, ako najde v njem kaj protizakonitega. Deželni predsednik pa je mislil, da je upravičen konfiskovati list in ob jednom celo društvo, ker je list društveno glasilo. V raznih kronovinah izhajajo kot glasila nepolitičnih učiteljskih društev listi, ki se bavijo s politikom, v kolikor se nanaša na šolo. Tak list je na pr.

„Schlesisches Schulblatt“, a šleskemu dež. predsedniku še ni prišlo na misel, zagroziti šleskemu učiteljskemu društvu z razpustom, ker je ta list priobčil oster članek proti grafu Schaffgotschu, ki se je bil na Predarlškem izrekel javno proti ljudski šoli. V naši deželi imamo učiteljsko društvo, katero izdaja nemški učiteljski list. Ta list se pogostoma bavi s politikom, a nihče se ob tem ne spodtika. Sicer pa je vprašanje, se-li učiteljski list vtika v politikom, če brani šolo, ker je gledé šole težko reči, kdaj postane politično vprašanje. Učiteljstvo je opravičeno zagovarjati svojo šolo in zategadelj naj mu deželna vlada kaže nekoliko več milosti, kakor doslej. Kar se tiče regulacije učiteljskih plač, je sramotno, pustiti ljudi, ki imajo težaven in nevhvaležen posel, naj žive s 450 gld. Na vsak način bo treba učiteljske plače v kratkem izboljšati. Tu pa je vredno pomisliti, bi li ne bilo mogoče doseči, da bi tudi država kaj žrtvovala za šolo. Država ima od šole neprecenljivo korist in nepravilno je, da za šole ne odpre svojih blagajnic. Če bi dežela imela na leto le 30.000 gld. prispevka iz državnih blagajnic, bi učiteljske plače lahko primerno uredila. Zategadelj predlaga govornik resolucijo: C. kr. vlada se pozivlje, da začne vsako leto doprinašati primerno svoto za potreščino ljudskega šolstva na Kranjskem, deželnemu odboru pa se naroča, da stopi s c. kr. vlado takoj v dogovor.

Deželni predsednik baron Hein opravičuje svoje postopanje napram „Slov. učiteljskemu društvu“. Pravi, da je učiteljsko društvo nepolitično, da so bili dotični članki v „Učiteljskem Tovarišu“ politični, ker so razpravljali o liberalizmu in o klerikalizmu, a list ni samo glasilo „Slov. učiteljskega društva“, nego to društvo je izdajatelj lista in kot tako odgovorno zanj. Vlada je bila opravičena, društvo razpustiti, a tega ni storila, nego društvo le očetovsko posvarila. Pravico za to posvarilo daje vladi zakon, ki pravi, da se more razpustiti društvo, ki prekorači svoj delokrog. Dalje razpravlja govornik o učiteljskih plačah in dokazuje, da je krajevni sistem slab in da bi ga bilo treba nadomestiti s personalnim sistemom.

Poslanec baron Schwegel povdarja, da so veleposestniki prijatelji učiteljev in da priznavajo, da položaj učiteljev ni ugoden. Deželni odbor je začel veliko akcijo gledé pokojnin in dokler to vprašanje ni rešeno, bo težko mogoče, kaj družega ukreniti.

Poslanec dr. Tavčar očita deželnemu predsedniku, da se je z grajano ordonanco postavil na malenkostno stališče, in da s svojim opravičevanjem ni ovrgel trditve, da je postopal nezakonito. Paragrafov, katere bode po sili interpretiral, dobil bo lahko za opravičbo vsakega svojega koraka, a kam pridemo, če se bo vlada vtikala v vsako malenkost!

Poslanec dr. Žitnik prizna, da je treba učiteljske plače zboljšati, a se izreče zoper to, da bi

se za letos nasvetovane podpore zvišale, ker dežela nima potrebnih sredstev.

Poslanec Ažman zagovarja potrebno zvišanje učiteljskih plač, češ, ako ima dežela denarja za trtorejo in živinorejo, naj ga ima tudi za izrejo mladine.

Poročevalec poslanec Višnikar, zagovarja potrebo, zvišati učiteljske plače, pritrja dr. Tavčarju gledé „Slov. učit. društva“, povdarja, da so bili sicer članki v „Učit. Tovarišu“ ostri, a da je to prouzročil sila strupeni članek „Pons asinorum“, ter priporoča, naj se začne specijalna razprava.

Dne 25. februarija so se po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnje seje odkazale došle peticije in poročila deželnega odbora pristojnim odsekom.

Zbornica začne potem specijalno razpravo o proračunu normalno-šolskega zaklada za I. 1897. Poročevalec poslanec Višnikar pojasni temeljito vse posamezne točke in razpravlja obširno o vpraševanju gledé zvišanja učiteljskih plač.

Poslanec Globočnik pravi, da se mu zdé podpore, katere predlaga finančni odsek, preneznatne in nasvetuje, naj se dovoli stalno nameščenim učiteljem IV. plačilnega razreda po 50 gld. namesto po 30 gld., vsem stalno nameščenim učiteljicam IV. plačilnega razreda po 30 gld., vsem stalno nameščenim učiteljem II. in III. plačilnega razreda razven doklade, če nimajo naturalnega stanovanja, po 50 gld. namestu 30 gld.

Poslanec Kalan se izreče za Globočnikov predlog, ker pripoznava, da je treba učiteljem zboljšati gmotno stanje. Pravi, da je učitelj važen faktor in napada urednika „Učiteljskega Tovariša“.

Poslanec Hribar upa, da se bode s poslancem Kalanom strinjal tudi pri uravnavi učiteljskih plač, danes pa si šteje v dolžnost, izpregovoriti nekaj besed v obrambo moža, ki ni v zbornici, a je bil napaden. Gospod Kalan je v svojem govoru rekel, da misli, da niso vsi učitelji taki, kakor g. Dimnik, urednik „Učiteljskega Tovariša“. Dežela bi bila lahko ponosna, ako bi bili vsi učitelji tako vestni, inteligentni in samosvestni. Mogoče je že, da je kateri posamični učitelj obsojal Dimnika, a velika večina se odločno strinja ž njim. Učiteljstvo ve, kaj si ima misliti o g. Dimniku in o tistih, ki so proti takemu samosvestnemu postopanju.

Poročevalec poslanec Višnikar se za svojo osebo izreče za Globočnikov predlog in izreka svoje veselje, da se je kanonik Kalan zavzel za zboljšanje učiteljskih plač.

Pri glasovanju vzprejme zbornica predlog poslanca Globočnika. Vsled tega znaša potrebščina normalno-šolskega zaklada 387.465 gld., primanklaj pa 363.196 gld. Isto tako vzprejme zbornica resolucije finančnega odseka in resolucijo dr. Tavčarja.

(Dalje prih.)

Dopisi in razne vesti.

S. Michele (Tirolsko), 4. dne marca meseca 1897. l. (Učiteljstvo in šolstvo na Tirolskem.) Čas mi ne pripušta, sedaj mnogo in natančno opisovati pravne razmere gg. učiteljev-tovarišev in ljudsko šolstvo na Tirolskem; a nekoje važnejše točke bi vendar rad podal č. gg. tovarišem in čitateljem cenjenega „Popotnika“.

Tu na Tirolskem sem se kmalu seznanil z nekajimi č. gg. tovariši, osobito pa z nadučiteljem-voditeljem v S. Michelu, gosp. Janezom Tonnezzerjem. Kmalu sva postala prava prijatelja in, akoravno različna po narodnosti in iz različnih dežel, vendar jednih mislij in istih čustev, osobito gledé na pravne razmere in gmotno stanje učiteljstva.

Omenjeni gosp. tovariš je po narodnosti Italijan, ima družino in učiteljuje 19 let. Plače ima sedaj 400 gld. in opravlja posel občinskega tajnika v S. Michelu. On mi pripoveduje: „Pred 3 leti zboljšal nam je deželni zbor nekoliko naše gmotno stanje. A do leta 1894. smo bili brezpravni, hlapci-sužnji, brez stalne službe, brez gotovega plačila, brez pokojnine itd. Šolski pouk je navadno trajal 6 mesecev, od 1. novembra do 30. aprila. Za ta čas je napravil učitelj z občino pogodbo proti obestranski jedno-

mesečni odpovedi, v manjših občinah za plačilo 150, 170, 210 gld., v večjih občinah in trgih, ker je trajal pouk navadno po sklepu bolj razumnega staršinstva 9 mesecev za plačilo 270, 310, 380 gld., brez stanovanja, brez česar družega. A občine niso niti tega redno plačavale. Da smo mogli živeti, treba je bilo iskati postranskih zaslužkov. Jaz sem bil n. pr. več let cerkovnik, drugi organist, tretji pisar, četrti občinski tajnik itd. Kjer ni bilo mogoče dobiti nobenega omenjenih postranskih zaslužkov, usmilile so se učitelja dobrosrčne družine ter mu dajale za poseben pouk svojih otrok v jedni hiši zajutrek, v drugi kosilo, v tretji večerjo, v četrti prenočišče itd.“

Vprašavši ga, kaj pa konec šolskega leta, ostalih šest, oziroma tri mesece? Pripoveduje: „Oni, koji so imeli kak trajni postranski zaslužek, opravljali so ga i nadalje, drugi so šli pa domov k starišem, da so se pri njih preživeli. Najhujše pa je bilo, da je občina učitelja lahko vsak mesec odslovila in da smo bili takorekoč brez vsake pokojnine. Na severnem Tirolskem, t. j. nemški učitelji bili so razmeroma nekoliko boljše plačani, ker so občine večje in močnejše. Tudi se je zgodilo, da je koja občina večletnemu in zaslužnemu učitelju priznala malo

pokojnino; a take občine bile so bele vrane. Zarad revščine in nestalne službe bilo je malo učiteljev oženjenih.“

Kaj pa novi zakon od 30. aprila 1892, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem 1894? In ali niso imeli učitelji na Tirolskem prej šolskih zakonov? „Da, imeli smo jih, a samo take, ki so nakladale učiteljem le dolžnosti in bremena!“

Omenjeni gosp. nadučitelj je bil tako prijazen, da mi je priskrbel vse šolske zakone, zadevajoče Tirolsko. V novem deželnem šolskem zakonu z dne 30. aprila 1892, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem 1894, sem našel mej slabim tudi marsikaj dobrega, po čemur pri nas (na Primorskem) že leta in leta težimo, trkamo in prosimo, a vse zastoj. Naj torej tu navedem dobre strani novega deželnega šolskega zakona. Učiteljske plače, razdeljene v tri vste po krajih s 400, 500 in 600 gld., ne morem še prištevati zakona dobri strani, takisto ne prepričle pokojnine, opravnine, stanarine itd., a reči in pripoznati se mora, da je vendar velik razloček sedaj od prej. Učitelji na Tirolskem so začeli vsaj dihati.

Kar mi v novem zakonu posebno dopade, je sledeče: 1. Kdor ne bi hotel sprejeti izvolitve v krajni šolski svet in se ne more dovoljno opravičiti, kaznuje ga okrajni šolski svet s 100 gld. globe.* Ako se ne udeleži kateri član seje krajnega šolskega sveta in se dovoljno ne opraviči, sme ga predsednik kaznovati z 1 do 20 gld. globe. Ako predsednik ali koji ud krajnega šolskega sveta ne vrši svoje dolžnosti, kaznuje okrajni šolski svet dotične z globo do 20 gld. Koliko bi jih bilo na Goriškem kaznovanih! V mnogih večjih krajih bi lahko, kakor sedaj vršijo krajni šolski sveti in njihovi udje svoje dolžnosti, učitelja plačevali sè samimi kaznimi, kar bi bilo nedolžnim in težko plačujočim davkoplačevalcem v veliko korist in zadoščenje. Kedaj se bode na Goriškem v tem smislu zakon preustrojil? Čast. gospodom deželnim poslancem v pomislek. — 2. Ako stariši ali njih namestniki ne vpisejo otroka, ki je spolnil 6. leto, v pravem času v šolo, kaznovani so z 10—20 gld. Ista kazen zadene tudi stariše ali namestnike, ako ne pošiljajo otrok redno v šolo. Kako pa na Goriškem? Poznam več šol, ki so v istem stanu, kakor pred novim državnim šolskim zakonom. Znan mi je razred na večrazrednici v znamenitem trgu, kjer ni 14 učencev v 2 letih 20krat v šolo prišlo! In kaj se je ukrenilo proti njim? Nič! Prva zakonska točka, preustrojena kakor na Tirolskem, izboljšala in uredila bi tudi obisk šole. — 3. Učiteljstvo voli 2 svoja zastopnika v deželni šolski svet. In v tem vidijo učitelji na Tirolskem svojo prihodnost. — Oni se nadejajo, da s pomočjo delajočih okrajnih učiteljskih društev, učiteljskih zastop-

nikov v okrajnem in deželnem šolskem svetu, bode se deželni zakon v kratkih letih zopet spremenil v pravno in gmotno korist učiteljstva na Tirolskem, kar jim gotovo iz srca privoščimo. A tudi mi bi radi imeli svoje zastopnike v deželnem šolskem svetu. Kdo skrbi sedaj tu za nas? In kedaj se nam naše opravičene prošnje in zahteve spolnijo? Za čast. duhovščino skrbi višja čč. duhovščina, za uradnike višji uradniki, za vojake višji vojaki itd., a vedno in povsod zastopniki istega stanu. In pri učiteljstvu? Pogledjmo le krajni, okrajni in deželni šolski svet!

A. V.

(Odlikovanje.) Šolski ravnatelj in c. kr. okr. šolski nadzornik v Ptujju, g. Janez Ranner dobil je od presvitlega cesarja zlati zaslužni križec s krono. — Čestitamo!

(Na shodu volilnih mož v Celju) dne 4. marca t. l. sem jaz v imenu učiteljstva izjavil, da je bilo slovensko učiteljstvo odločno namenjeno, vse svoje glasove pri volitvi dne 12. marca oddati gosp. Dragotinu Hribar-ju, kateri je šolil in učiteljstvu vseskozi naklonjen in je tudi naše težnje vsikdar z besedo in dejanjem krepko podpiral. Ker je pa gosp. Hribar sam od kandidature odstopil, udá se tudi učiteljstvo narodni disciplini, vendar se pa nadja, da je tudi novopostavljeni kandidat prijatelj šole in učiteljstva, ki se bode pri vsaki priliki potegoval za krepki in zdravi razvoj narodnega šolstva, za ugled narodnega učiteljstva in za zboljšanje njegovega prežalostnega gmotnega stanja. Gg. tovariši naj blagovolijo to mojo izjavo vzeti na znanje.

Fr. Praprotnik.

Pedagogični razgled.

(O obrazovanju učiteljev in učiteljic v Rumuniji) prinaša „Škola“ zanimljiv članek, kateremu povzamemo: Za obrazovanje učiteljev in učiteljic so v Rumuniji normalne šole „scole normale“, koje se delijo na štiri vrste: za vaške učitelje in učiteljice, za mestne učitelje in učiteljice. Nerumuni ne smejo v normalne šole. Normalne šole za učitelje so po vojaško urejene in upraviteljev namestnik je vojniki. Normalna šola za vaške učitelje traja pet let, zadnje leto služi samo pedagogičnemu naobrazovanju. V to šolo smejo stopiti mladeniči, koji so dovršili višjo osnovno šolo, a so stari 14—15 let. Za naobraženje mestnih učiteljic so zavodi v Bukareštu, Jaši in Krajovi. Za učitelje samo v Bukarešti. V te zavode prijemajo se dijaki, koji so izvršili tri razrede gimnazije. Po dovršenem šolanju vršijo se pismeni in ustmeni izpiti in dve praktični podavanji. Pismeni izpiti vršijo se pod nadzorstvom zastopnika naučnega ministerstva. Po treh letih sme se delati izpit učne usposobljenosti. Tu se mora sestaviti naloga po dani temi in zahteva

* Ta določba je menda v vseh deželnih šolskih zakonih. Vsaj štajerski dotični zakon z dne 8. febr. mes. 1869 ima to določbo pod § 8. Uredn.

se praktično predavanje. Oni učitelji, koji so zgotovili vse te izpite, so prosti vojaščine. Zakonom so tudi uvedena učiteljska zborovanja, koja trajajo najmanje deset dni. Na mešanih šolah sme samo učitelj učiti. Ako je treba na takih šolah več učiteljskih močij, treba je, da je to k večjemu sestra, žena ali hči učiteljeva. — Plača začasnega učitelja iznaša 656 frankov, stalnega 1080 fr., katera se vsakih pet let povišava.

(V Galiciji) mislijo uvesti tečaje za odrasle analfabete. Učilo bi se v teh tečajih samo pisanje, računanje, čitanje in veronauk. Za število analfabetov v Galiciji gotovo potrebna naredba.

(Podpore za šolske zgradbe.) Deželni zbor kranjski dovolil je za leto 1897. iz deželnega zaklada za zgradbe šolskih poslopij nastopnim šolskim občinam sledeče podpore: Žužemperk 300 gld., Stari kot 400 gld., Zagorje 400 gld., Prem 200 gld., Kočevje 500 gld., Mozelj 200 gld., Šmartno 500 gld., Sv. Križ 500 gld., Dobrava pri Gorjah 100 gld., Koprivnik 200 gld., Leše 150 gld., Ovišje 150 gld., Dovje 200 gld., Ribno 200 gld., Bela peč 100 gld., Orehovica 500 gld., Mengeš 300 gld., Vrhpolje 350 gld., Radence 150 gld., Dolenja Podgora 150 gld., Čeplje 150 gld. in Suhor 300 gld.

(Šolsko obiskovanje na Češkem.) Po najnovejših statističnih podatkih je bilo leta 1896. na Češkem v šolo vpisanih 1,099.708 otrok (9047 več kakor 1895. l.). Po narodnosti je 65% čeških, a 35% nemških. Prvih obiskuje na tisoče nemške šole, a češke šole gotovo le malo Nemcev.

(Hrvate kakor Srbe) zadela je na pedagoškiem polju v kratkem občutljiva izguba. V Zagrebu je namreč umrl 2. prosinca plemeniti mož-pedagog Ljudevit Modec, umirovljeni ravnatelj kr. učiteljskega v Zagrebu in nekdanji urednik pedagoškega lista „Napredek“. „Škola“ piše: „Bio je korjenika hrvatska, iskren do strajnosti, kako to i dolikuje učitelju budućih učitelja, pronicava i bistra uma, vjeran prijatelj i dobar drug. Ta lijepa svojstva i njegov izdašni i vrlo zaslužni rad sačuvat će mu trajan uspomenu. Slava mu!“ — V Pankracu pa je umrl vodja tamošnje pravoslavne „učiteljske škole“ J. Džurić. Pokojni je bil, kakor piše „Školski list“, duša tega zavoda, ki se je pod njegovim vodstvom jako lepo razvijal. Vsestranska omika, veder, bister um, dobro srce, vse to ga je storilo vrednim, iz mesta prostega učitelja povzpeli se brzo do onega ravnateljskega. Teško bodo mu Srbi našli naslednika.

(Po Nemčiji) je v šolah vpeljana zopet telesna kazn. Poslanec Zarinski pritožil se je ministru za uk, češ, najbolj se kaznujejo poljski otroci, ako ne znajo nemškega jezika. Minister ga je zavrnil rekoč, da tudi sv. pismo priporoča šibo. Potem, pravi, se ne kaznujejo samo poljski otroci. Imajo mari še druge Slovane v Nemčiji? „Uč.“

(Srbsko šolstvo v Makedoniji) lepo napreduje. V Solunu imajo „dom nauke“, v katerem sta nastanjena elementarna šola s štirimi razredi in dva gimnazijalna razreda.

(Učiteljska pokojnina v Rusiji.) Lani bil je izdan zakon, po katerem imajo služiti ruski učitelji le 20 let. Po tem času more v službi ostati le tisti učitelj, ki je bil do tega časa vesten opravitelj svoje službe. Po 20 letih dobivajo učitelji pokojnino do 300 gld. Kdor ostane v službi, dobiva svojo pokojnino in še običajno plačo po vrhu. Tako je tudi na srednjih in visokih šolah. Nekateri profesorji dobivajo do 5000 gld. pokojnine, in zraven tega še običajno plačo. Učitelji v Kavkaziji in v Poljski imajo razven tega še določen dodatek. „Uč.“

(Ženske — šolski nadzorniki.) V Ameriki — v državi enakopravnosti — lahko postanejo učiteljice tudi šolske nadzornice, ako se namreč podvržejo dotičnim predpisanim izpitom. — Šolskih nadzornic ima Amerika dosedaj troje.

(Češki deželni zbor) pozval je vse izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole, naj bi se izjavile o namerovanih univerzitetnih učiteljskih kurzih. Vse dosedanje tečaje za učitelje meščanskih šol bi preložili na univerzo. Učitelj meščanskih šol mogel bi postati le tisti, ki bi dovršil tak univerzitetni tečaj. „Posel z B.“

(Učiteljska plača.) Slovit angleški politik pravi o tem predmetu tako-le: Najbolj se plačujejo ti, ki nas moré — generali; potem ti, kateri nas norijo in vodijo za nos — politični slovozoki; potem oni ki nam delajo kratek čas — pevci, plešalci, godbeniki in drugi igralci; najslabeje plačani pa so ti, kateri nas v potu svojega obraza učijo — učitelji. „Dom a škola.“

(Vid v šoli.) Brudenel Karter preiskal je oči 8000 otrokom v londonskih šolah in našel, da samo 40% otrok ima normalen vid. To je res presenetljivo, a v daljni razpravi vidimo, da nenormalnosti navadno niso znatne. Samo 10% ima popolnoma nenormalni vid. Karter dokazuje, da ni vedno šola kriva nenormalnosti. Zanimivo je to, da meščanski otroci ne vidijo tako daleč kakor bi to morali po sestavi očesa. „Szkola.“

(Proti okrajnim konferencijam) izrekel se je deželni zbor moravski. Poslanec Skene podal je namreč ta-le predlog: 1. Po današnjem stanju šol ni potrebno vsako leto konferencijo. 2. V vsakem okraju naj se vrše konferencije po 4 letih. 3. 12000 gld., katere si s tem dežela prihrani, naj se vporabijo v boljše poplačanje učiteljic ročnih del. „P. z B.“

(Opasnost svinčnika) se po vseh pedagoških listih razpravlja. Za primer se navajata naslednja dva slučaja: V Berolinu se je pri pri-

zezivanju svinčnika vrezal nek učenec v roko in v rano prišlo je nekaj grafitu. Takoj prihodnji dan bil je prst otečen, roka bila je vnetu. Ko se je oteklina razširila tudi po ostalem telesu, iskali so zdravniško pomoč, a prepozno. — Drug slučaj: Zdravnik je konstatoval pri nekem bolniku, da dolgoletni črevesni katar pride od tega, ker je dotičnik imel navado devati svinčnik v usta.

(Zanimiv pojav.) Na Nemškem so v nekem slučaju izračunili, da bi si prihranila državna blagajna lahko 5 milijonov mark ako bi bila država tri sestre in njih potomstvo bolje odgojila.

„D. a šk.“

(Pravica, ka-li?) V uradnem gališkem listu ste bili razpisani nedavno dve službi. Jedna za davčnega eksekutorja, druga za učitelja. Eksekutorju treba znati pisati in brati, a letne plače sprejme 500 gld. Učitelj, ki se mora izkazati s spričevalom usposobljenosti za ljudske in meščanske šole, dobiva pa le 300 gld.

(Pogovor v Olimpu.) Praprotnik: „Ravno mi je povedal Jamšek, da hoté naši tovariši tam doli na zemlji tebi dragi Tomšič postaviti spomenik; čestitam ti.“ Tomšič: „Ej, če se le ne bo tako zgodilo kakor našemu dragemu Josipu. Kako je vendar s tvojim spomenikom in s tvojo ustanovo, dragi Freuensfeld?“ — Freuensfeld: „Nič ne vem gotovega. Ljutomerčani so me že najbrž pozabili. Nabran denar naj bi dali za konvikt za mladino učiteljsko v Mariboru, to bi mi bilo najljubše. To bi naj bil temeljni fond.“ Praprotnik, Tomšič, Jamšek: Bravo! Josip, to je krasna misel!“

(Posebnosti koledarja.) Naslednje posebnosti koledarja so znane gotovo le samo malemu številu oseb. Mesec oktober n. pr. pričinja vedno z istim dnevom tedna, kakor januar, april kakor julij, a december z istim dnevom, kakor september. Meseci februar, marec in november pričenjajo vedno z jednim in istim dnevom tedna, maj, junij in avgust pa medseobno vsak z drugim dnevom tedna. Toda

poslednji dve pravili ne veljati za prestopna leta. — Nadalje: novo stoletje ne more nikdar pričeti s sredo, petkom ali soboto. Navadno leto se zvršuje vselej z istim dnevom tedna, s katerim je pričelo. In slednjič: leta se ponavljajo v toliko, da se vselej po 28 letih vrača jeden in isti koledar.

(Upliv snega na rodovitnost zemlje.) Splošno je razširjena misel, da sneg, kolikor dalje leži, naredi zemljo rodovitnejšo. To prihaja od tod, ker snežene megle, oziroma sneg vzamejo iz zraka amonijak ter ga oddajo kot važno gnojilo zemlji. Kolikor počasneje se sneg taji, toliko več amonijaka zemlja popije. Kdor že jeseni svojo zemljo grobo obdela, da snežnica ne more odteči, ampak da zemlja vso popije, ta prav dobro skrbi za rodnost svoje zemlje.

Premembe pri učitelstvu. Gospod Matija Kavčič, učitelj v Mariji Reki, dobil je nadučiteljsko mesto v Jurkloštru, gosp. Hugon Plhak, postal pa je nadučitelj na svojem mestu na Sladki gori. — Gosp. Ivan Kunstič, učitelj v Sevnici, gre na jednako mesto v Trbovlje. — Učiteljema — šolskima voditeljema sta imenovana in sicer: na novo ustanovljeni jednorazrednici v Loki pri Žusenu, gosp. Franc Rošker, dosedaj podučitelj v Šmarju, na jednorazrednici v Št. Vidu pri Valdeku pa gosp. Jožef Purkhart, do sedaj pomožni učitelj v Trbovljah. — Gosp. Vekoslav Krivec, podučitelj pri Sv. Barbari in Halozah imenovan je učiteljem v Hajdinu, gosp. Anton Brumen, podučitelj pri Sv. Lovrencu na Dr. p. pa učiteljem v Št. Vidu blizu Ptuja. — Gospica Pavla Pibroutz, podučiteljica na Vranskem, pride na dekljsko šolo v Trbovlje na Vodah. — Definitivno ste nameščeni na svojih mestih podučiteljici gospodičini: Klementina Steinecker pri Sv. Tomažu blizu Velike Nedelje in Maria Selischeg v Ščavniški dolini. — Nadučiteljjeva soproga gospa Antonija Kurboš je nameščena za učiteljico ženskih ročnih del v Slivnici pri Celju.

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Št. 100., II.

Učiteljsko mesto.

Na dvorazredni v III. plačilnem razredu stoječi ljudski šoli v Spodnji Polskavi ima se začetkom poletnega tečaja namestiti podučitelj ali podučiteljica definitivno ali prozizorično.

Prosilci oziroma prosilke naj vložijo svoje prošnje redno opremljene s spričevalom zreloizpita oziroma učne usposobljenosti in z dokazom avstrijskega državljanstva oziroma z nameščevalnim dekretom do 31. marca meseca 1897. l. pri krajnem

šolskem svetu v Spodnji Polskavi. Poleg redne plače imajo prosto stanovanje in prosto kurjavo.

Okr. šolski svet v Sl. Bistrici, dne 26. febr. mes. 1896.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Higlj. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke. V Kamnjeni pri Mariboru. **Iv. Weixl**, nadač.

Vseбина. I. Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. — II. Utrinki iz socialne pedagogike. (V.) (Brinjós.) — III. Kako je vzgajati mladino, da sovraži laž in ljubi resnico. (Ivan Klemencič.) (I.) — IV. Iz deželnih zborov. (I.) — V. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXV.) — VI. Dopisi in razne stvari. — VIII. Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. L. A. Brože.)